

Mračna maceljska jama, odsjev komunističkih ubojica

Osvrt na mučeništvo fra Darinka Mikulića

Mučeništvo je odlika velikih duša, čvrstih značaja i prekaljenih vjernika koji su u tijeku kršćanske povijesti preporedili svijet. U takvu skupinu heroja ubraja se i mladi franjevac hercegovačke provincije fra Darinko Mikulić, žrtva komunističkoga bezumlja. Bio je školski kolega i bliski prijatelj mučenika fra Luje Miličevića. Obojica su se odlikovali svetošću života, duševnim sposobnostima i redovničkom skromnosti. I jedan i drugi završili su svoj mladi život nasilnom smrću – jedan u vojničkim rovovima u Sloveniji i drugi u mračnoj utrobi maceljske jame u Hrvatskoj.

Istina, smrt je prirodna pojava svega što živi na zemlji, pa i ljudi, njezinih upravljača. Ona je jedina stvarnost koja nema alternative – izbora između dvojega. Ali njezin proces može biti ubrzan bolestima, prirodnim katastrofama i ljudskim zahvatima zloće i krvoprolića. A uz njih su uvijek prilijepljene negativne oznake, kao što je prema svetopisamskim

izvješćima obilježen Juda Iskariotski stalno noseći naziv "izdajica" Isusa Krista da završi samoubojstvom, obješen na vlastitome konopcu. A lica naših mučenika s vremenom se gube kao sjene u zamagljenim daljinama, dok njihovi svijetli primjeri ostavljaju neraspeljive uspomene za buduća pokoljenja.

Mladi idealist fra Darinko potječe iz mjesta Kočerina, poznata po nadgrobnoj ploči Vignja Miloševića iz petnaestoga stoljeća (1404.). Rođen je pred Božić 16. prosinca 1919. u Rujnu, jednom od šest razbacanih naselja na kamenitome prostoru brda Vranića. Kršten je u mjesnoj crkvi pod simboličnim imenom Bože. Nakon dovršene temeljne naobrazbe u rodnome selu pošao je u sjemenište na Široki Brijeg 1931. godine i u njemu se, šest godina, posve udomio. Privlačili su ga razigrani đački život, franjevačka susretljivost i društvena aktivnost. S lakoćom je svršio srednju školu u ispitom zrelosti i 1940. godine pre-

selio se u Mostar da studira bogoslovlje. Tu je nakon tri godine, 22. kolovoza 1943., bio ređen za svećenika. Pogoden ratnim razaranja grada, nakon ređenja, otputovao je u Zagreb da nađe sigurnije utočište života i dovrši studij teologije.

Nekoliko dana prije svršetka rata napustio je Zagreb i sklonio se u povijesni grad Krapinu u Zagorju, u blizini nalazišta ostataka pret-povijesnoga čovjeka. Nadao se je u tišini franjevačkoga samostana naći mir, ali su ga partizanski najamnici otkrili i u noći između 4. i 5. lipnja 1945. kidnapirali; a noć je najbolja zaštita lopova i razbojnika. To su vjerojatno bili domaći doušnici koji su spremno izvršavali Judinu ulogu.

Neprotumačiva je odiseja hrvatskoga naroda i naših franjevačkih stradalnika iz tih apokaliptičnih dana hrvatske povijesti. Stradali su na raznim stranama svijeta bez međunarodne zaštite. Njihove masovne grobnice redaju se od Hude jame, Jazovke i Ovcare do Macelja,

gdje je fra Darinko završio zemaljsko putovanje udišući miris zagorskih polja kroz koje je posljednji put prošao pod kontrolom komunističkih ubojica. Ime mu je otkriveno tek nakon rata prema samostanskim misnim knjigama s vlastitim potpisom, koje svjedoče njegovu nazočnost u Krapini.

Stasiti i zamišljeni fra Darinko zauvijek je iščezao iz vida samostanskoga osoblja. Prekinuo je nedosanjani san mladosti u 26. godini života u mračari maceljske jame koja krije tajne njegova i tisuća drugih masakriranih žrtava. Ali one su se poslije smrti raspale pred prijestoljem Svevišnjega, "jer je plaća grijeha smrt, a milosni dar Božji je vječni život u Kristu Isusu, našem Gospodinu" (Rim 7, 23), uvjerava nas apostol, sveti Pavao, najveći i najpoznatiji kršćanin svih vremena.

dr. fra Častimir Majić

ANTE MAJIĆ – BAJA

Crtica o duvanjskoj mudrosti, humanosti i domoljublju

me podigao obitelj. Bog ih je blagoslovio s petoro djece (dvije kćeri i tri sina).

Iako je bio invalid, Baja se nije predao. Njegov neslomljivi duh, dobro srce i poduzetno razmišljanje učinili su ga prepoznatljivom osobom. Izabran je za predsjednika Mjesne zajednice Kongora (tada je to bila velika čast). On je tu dužnost prihvatio te se odlučio nesebično boriti za svoje sumještane kako bi im osigurao bolje životne uvjete i ublažio iseljavanje koje je bilo u punom jeku.

U suradnji s malobrojnim dobronamjernim i narodu sklonim uglednicima tadašnjega Duvna i šire okolice, često i u potaji, kao i svojim osobnim zalaganjem, izborio se da Kongora bude među prvim selima duvanjskoga kraja koje je dobilo električnu energiju. No, tu nije stao. Njegov sljedeći veliki cilj je bio provesti vodovod kroz selo i dovesti pitku vodu u svako kućanstvo u Kongori. Baja je, kao i svi Kongorani, znao da na Lib-planini iznad sela postoje brojni izvori pitke vode koju je trebalo kvalitetnom vodovodnom mrežom dovesti u svaki dom. To mu je pošlo za rukom: selo se složilo, općina je financijski podržala projekt, te je, uz znatne donacije samih Kongorana, selo sedamdestih godina prošloga stoljeća dobilo vlastiti vodovod koji i dan danas funkcionira.

No, o još jednoj iznimnoj ljudskoj strani ovoga Kongoranina svjedoči sljedeći događaj. Naime, Jakov Galić zvani Bliznac vratio se u

Kongoru nakon dugih 20 godina teške robije u Zenici koju je odležao potpuno nevin. Zbog teških okolnosti u kojima se našao nakon izlaska iz zatvora (neimaština, nedovoljna upućenost u seoska zbivanja...), Bliznac je odlučio zatražiti od Baje priključak za vodu bez uplate doprinosa odmah, odnosno da će naknadno uplatiti predviđeni iznos kada mu to vlastito ekonomsko stanje dozvoli. Baja nije dvojio i naložio je izvođačima da se i kod Jakovljeve kuće ugradi priključak. Jakov se zahvalio Anti te je odlučio pomoći u kopanju i postavljanju cijevi. Velika većina seljana je imala razumijevanja za Jakovljevu situaciju. No par obitelji je ipak zamjerilo Baji što je odobrio Jakovu priključak za vodu bez uplate novca, pa su iz neshvatljivih razloga spriječili radnike da Jakovu priključe vodu. Ne mogavši trpjeti nepravdu, susjed Slavko Galić, uz Bajino odobrenje, pod okriljem noći i u tajnosti je priključio Jakovu vodu. Nesretni Jakov je dugo godina nakon toga u strahu skrivao slavinu za vodu iza kućnoga namještaja.

Zbog njegovih sposobnosti i ugleda koji je uživao u općinskim razmjerima, tadašnja Partija ga je poželjela vidjeti u svojim redovima, ali se Baja nije želio odreći svojih hrvatskih i katoličkih ideala. Koliko je bio odan tim idealima najbolje svjedoči događaj koji je odjeknuo u cijeloj općini. U vremenu Hrvatskoga proljeća 1971. god. duh *maspoka* se osjetio i na

duvanjskoj visoravni. No, unatoč tomu, hrvatski puk je još uvijek bio u nezavidnoj situaciji, čvrsta šaka Titova režima stisnula je hrvatske nacionalne težnje i za najmanju izgovorenu riječ u tome pravcu mnogi su naši sugrađani progonjeni i osuđivani. U tadašnjemu Duvnu se tih dana sastao odbor kako bi dao ime novosagrađenomu hotelu u središtu grada. Baja se kao izaslanik u tome vijeću javio za riječ i bez imalo oklijevanja zatražio da hotel dobije ime *Tomislav*. Po kasnijemu kazivanju sudionika, značajna skupina hrvatskih izaslanika i maspokovaca je odlučila predložiti da se hotelu da ime Tomislav, no trebalo je naći osobu koja će to javno, službeno reći i predložiti. Baja je na sebe preuzeo taj rizik i na opće čuđenje i nevjericu, ali i na radost i ponos svih Duvnjaka, taj Bajin zahtjev je prihvaćen i od toga dana jedini tomslavgradski hotel nosi ime po prvomu hrvatskomu kralju.

Ante Majić Baja je bio čovjek ispred svoga vremena i još mnogo toga je imao u planu učiniti za svoje selo i svoj Tomislavgrad, ali ga je prerana smrt zaustavila u tomu. Naime, Ante je umro u 50. godini života (1981.). prije pune trideset i dvije godine. Nepunih pet godina nakon njega na onaj svijet je otišla i njegova žena Iva. Spomenimo i to kako su sva tri Bajina sina (Perica, Ivica i Tomislav) dragovoljci i sudionici Domovinskoga rata od 1992. do 1995. god.

A.M.